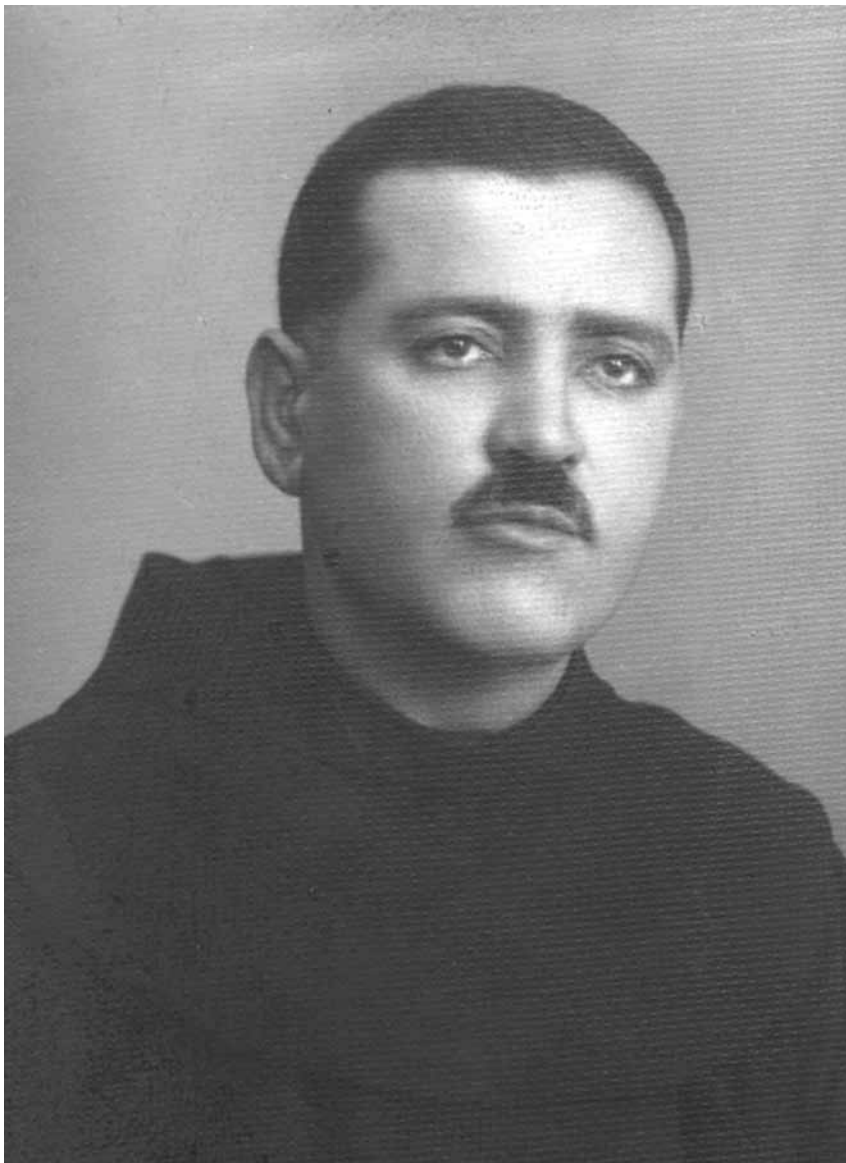

TAJNA MUČKOG UBOJSTVA FRA PETRA SESARA NAPOKON MOŽE BITI RAZRIJEŠENA

Zagreb, 28. lipnja 2010. (Damir Šimić / hrsvijet.net) – Žitelji mnogih naših gradova ni danas ne znaju gotovo ništa o neobilježenim masovnim stratištima iz Drugog svjetskog rata koja se nalaze u njihovoj neposrednoj blizini. Jedno od takvih mjesta zacijelo je hercegovački gradić Čapljina. Prema izjavama živućih svjedoka, u samom središtu današnje Čapljine nalaze se čak dva stratišta

koja skrivaju tajnu mnogih ljudskih sudbina, žrtava komunističkog terora u Hercegovini.

Jedno od tih stratišta nalazi se na mjestu današnje robne kuće, u neposrednoj blizini Duhanske stanice. Tu je prije raslo stablo brijesta po kojemu je čitav taj kraj zvan Brist.

Prema iskazima i danas živućih očevidaca ratnih i poratnih događanja, oficiri OZNE i KNOJ-a

to su stablo koristili za vješanje svih onih u čiju su odanost komunističkom režimu i Jugoslaviji dvojili. Svjedoci kazuju da je za okončanje života na »bristu« bila dovoljna i jedna prijava o suradnji s »okupatorom«, pa i anonimna.

U neposrednoj blizini tog brijesta postojalo je nekoliko iskopina u koje su ubacivana tijela obješenih. Znajući za masovnu grobnicu, čapljinski su komunisti još sedamdesetih godina prošloga stoljeća donijeli odluku o izgradnji robne kuće upravo na tom mjestu. To je ujedno razlog da će do otvaranja ove masovne grobnice, kao i ekshumacije tijela koja se u njoj nalaze, teško doći.

Druga masovna grobnica nalazi se u neposrednoj blizini današnje crkve sv. Franje. Prema određenim procjenama, u toj masovnoj grobnici nalaze se tijela 117 osoba, a prema svemu sudeći, vrlo je izgledno da upravo ta masovna grobnica skriva i posmrtno ostatke fra Petra Sesara, nekadašnjeg župnika u Čapljini.

Tragajući za podacima o ubojstvu fra Petra Sesara (1895.), na službenim stranicama Vicepostulature postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača«, pronađoh da su ga »početkom veljače 1945. partizani nekamo odveli iz župnog stana. Vratili su ga noću u zvonik, podmetnuli mu strjeljivo u džepove i ubili ga pod izlikom da je bio naoružan.« Kao nadnevak njegove smrti uzima se 2. veljače 1945. Prije nekoliko

mjeseci, tragajući za nekim drugim podacima, slučajno sam u dvjema »partizanskim« knjigama otkrio neke detaljnosti zahvaljujući kojima, kako se čini, tajna ubojstva fra Petra Sesara, napokon, može biti razriješena.

Dajući svoj prinos kreiranju komunističke povijesti, kao u romanima o Mirku i Slavku, ratni politički komesar 2. čete, 2. bataljuna 4. splitske brigade Mate Šalov u svojoj je knjizi *Četvrta dalmatinska splitska brigada* na 286. stranici opisao borbe vođene u Čapljini 29. siječnja 1945.: »*Oko 14. sati susreo sam se sa Mijanom Paškom, koji mi je dao zadatak da s četom čvrsto držim okolinu mosta. Oko 16. sati ponovo je u Čapljini počela jaka borba. Ustaše kao da su izvirale iz zemlje, pojavljivali su se gdje ih nismo očekivali, pa smo čak ovdje čas ondje likvidirali po neku grupicu. Pred mrak sam sa mitraljescem Listeš Jozom pretresao željezničku stanicu. Zatekli smo tamo 20-30 ljudi, s petokrakom, a uspostavilo se da su to maskirane ustaše. Razoružali smo ih i zarobili. Na omanjem trgu nas je sa zvonika crkve gađao mitraljez. Upali smo u crkvu i tamo našli dva brata koji su priznali da su oni pucali. Nismo vjerovali dok nismo pretražili crkvu i u zvoniku našli puškomitraljez i dva sanduka bombi. Fratre i zarobljenike je odveo jedan tenkista, mislim major, i predao ih nekoj hercegovačkoj jedinici, kojoj su pripadali i ti tenkovi. ...pred večer je major povukao tenkove na lijevu obalu Neretve.*«

Pokušavajući rekonstruirati ove Šalovljeve navode, dao sam se u potragu za drugim izvorima. Većina dostupnih operativnih izvješća, kako njemačkih tako i hr-

vatskih, baca sasvim drugo svjetlo na ove navode. Naime, tih dana u Čapljini uopće nije bilo njemačkih postrojbi. Nešto manjih ustaških postrojbi iz sastava 9. hrvatske gorske divizije, kojom je zapovijedao vojnik Vlado Majer, tih se dana nalazilo na prostoru između Čapljine i Ljubuškog. Sudeći po tim izvorima, u samoj Čapljini tada nije bilo značajnijih ustaških snaga.

I danas živ očevidac tih događaja I. J. iz Čapljine govoreći o tim teškim danima koji su uslijedili nakon operacije »Bura« (28. – 29. siječnja) naglašava: »*Nije to bila nikakva borba. To je bila pljačka, otimačina, osveta i ubijanje svega što se micalo. Razlog toj odmazdi je partizanski poraz i "bižanija" koji su partizani pretrpjeli nekoliko dana ranije.*«

Identitet majora »tenkiste« koji je u nepoznatom pravcu »odveo« fra Petra Sesara, tadašnjeg župnika u Čapljini, otkrio mi je prijatelj koji se dugi niz godina bavi proučavanjem bojevih djelovanja u Hercegovini. On me je uputio na referat Jovana Andrića i zbornik radova sa znanstvenog skupa »Mostarska operacija« održanoga u veljači 1986. u Mostaru.

Govoreći o ulozi 3. brigade KNOJ-a u borbama oko Čapljine, ratni zapovjednik te postrojbe Jovan Andrić, Srbin iz Bileće, tom je prilikom izrekao: »*Oko 10 časova, 28. januara 1945. godine, komandant 29. udarne divizije, koji je tada bio u Trebinju, pozvao me je i naredio mi da iz Ljubinja, gdje sam se nalazio sa štabom brigade, najhitnije otputujem u rajon Čapljine, jer je obavješten da je tamo situacija vrlo kritična. ... Naređenje komandanta 29. divizije, iako brigada nije bila*

pod njegovom komandom, nego komandom OZNE, shvatio sam kao neodložno i najhitnije sam sa obavještajnim oficijom brigade krenuo za Čapljinu. Pri prolasku kroz selo Tasovčice susreo sam neke delove 4. brigade 9. udarne divizije, u jačini većeg dela jednog bataljona kako se iz Čapljine, preko mosta, povlači i dalje kreće ka s. Klepci i s. Višići. Sa delom tog bataljona bio je i njegov polit komesar. ... Tada sam saznao da na prilazima Čapljini od s. Trebižat i na brdima iznad Čapljine vodi borbu prvi bataljun narodne obrane, i da je po naređenju komandanta 29. divizije u Čapljinu već stigla jedna četa tenkovske brigade NOVJ, koja je do tada bila u rezervi u Stocu. ... Budući da je most bio ugrožen, tenkovskoj četi sam naredio da napusti obranu Čapljine i da se povuče preko mosta na levu obalu Neretve, tako da omogući prihvat ostalih naših delova. Došao sam do pošte, koja se nalazila nedaleko od željezničke stanice, da bi o situaciji obavestio komandanta 29. divizije. U toku razgovora u zgradu pošte ušao je obavještajni oficir brigade sa kurirskom i obavestio nas da je neprijatelj blizu i da se vodi borba oko mosta. Uspeli smo da se probijemo pored duvanske stanice do mosta, zahvaljujući podršci naših tenkova sa druge strane Neretve.«

Raščlanjujući dijelove Andrićeva referata, jednostavno se dolazi do zaključka da je upravo on spomenuti major »tenkista« o kojemu govori Šalov u svojoj knjizi, odnosno, njemu je predan fra Petar Sesar. Krivi zaključak o majoru »tenkisti« na koji Šalov navodi može biti namjeran. Međutim, može biti i plod Šalovljeva »literarnog« zanosa, ali i činjenice

da se Šalov i Andrić nisu uopće poznavali.

Andrićev referat također negira Šalovljeve tvrdnje o *»ustašama koje su izvirale iz zemlje«*. Prema Andrićevim navodima borbe su vođene na prilazima Čapljini, što svjedoče i operativna izvješća 9. hrvatskog gorskog zdruga iz tih dana. Međutim, Šalov u svojoj knjizi piše o gradskim borbama i *»ustašama koje izviru tamo gdje im se najmanje nadaš«*, o *»skupini ustaša u partizanskim uniformama koje su morali pobiti«*, kao i o *»dvojici frata-ra koji ponosno priznaju da su pucali na partizane sa crkvenog zvonika«*.

Sublimirajući izrečeno u ove dvije knjige, stječe se čvrst dojam da su, napokon, poznata i imena

najodgovornijih osoba za pokolj hrvatskih civila koji je pogodio Čapljinu početkom veljače 1945. Sudeći po ovim navodima, dijelovi 4. splitske brigade, koji su razbijeni u operaciji »Bura«, snose jedan dio odgovornosti za ove zločine. Drugi dio odgovornosti odnosi se na Andrićevu 3. brigadu KNOJ-a koja je u to vrijeme boravila u Čapljini. Kroz Čapljinu je tih dana, na putu prema Čitluku i Mostaru, prošla i 12. hercegovačka brigada čiji se povjerenik OZNE Brana Popadić sumnjiči i za zločine nad mostarskim franjevcima. Međutim, ta je postrojba imala konkretnu bojevu zadaću i nije se uopće zadržavala u Čapljini. Nadzor nad Čapljinom,

nakon odlaska dijelova 4. dalmatinske brigade, imala je OZNA i njoj podređena 3. brigada kojom je zapovijedao Jovan Andrić.

Dakle, dio odgovornosti za komunističke zločine u Čapljini treba tražiti u osveti dijelova 4. splitske brigade bez obzira što Mate Šalov u svojoj knjizi masovne likvidacije civilnih osoba pokušava predstaviti kao posljedice uličnih borbi. Drugi dio odgovornosti treba tražiti u suodnosu između OZNE i KNOJ-a, odnosno u odnosu između Uglješe Danilovića, Slobodana Šakote i Jovana Andrića pod čiji je potpuni nadzor Čapljina došla 2. veljače 1945. U tom suodnosu skrivena je i tajna smaknuća fra Petra Sesara! ✍

HOĆE LI SE POKRENUTI ISTRAGA PROTIV JURE GALIĆA?

Humac, 19. srpnja 2010. (Damir Šimić / hrsvijet.net) – Djelatnosti na iskapanju masovne grobnice Tomića njiva, koja se nalazi nedaleko od OŠ Marka Marulića i Trgocoopta, u samom središtu Ljubuškog, otpočinjaju danas. Riječ je o pothvatu koji već dugo pripremaju tamošnje Općinsko vijeće i Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« na čelu s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem.

Zeleno svjetlo za početak radova dalo je Općinsko vijeće Ljubuški nakon što je usvojilo osnovne akte i ustrojilo povjerenstvo čija je prva zadaća premještanje ove masovne grobnice nastale u veljači 1945.

Sudeći prema izjavama osoba uključenih u istraživanje ratnih i poratnih žrtava na području opći-